

ОСОБЛИВОСТІ ФІКСАЦІЇ ПРОЦЕСУ І РЕЗУЛЬТАТІВ ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ ПРИ ЗЛОЧИННИХ ПОСЯГАННЯХ НА ПРЕДМЕТИ РЕЛІГІЙНОГО КУЛЬТУ

ФУРМАН Ярослав Володимирович - кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем експертно-криміналістичного забезпечення діяльності ОВС, навчально-наукового інституту підготовки фахівців для експертно-криміналістичних підрозділів Національної академії внутрішніх справ

УДК 343.985:343.147:343.42

В статье рассмотрены особенности фиксации процесса и результатов осмотра места происшествия при преступных посягательствах на предметы религиозного культа, предоставлено тактические особенности протоколирования вещей и предметов.

Ключові слова: огляд місця події, кримінальне провадження, кримінальний процесуальний кодекс, предмети релігійного культу, ікона, храм.

Відповідно до норм КПК України, єдиним обов'язковим на сьогодні способом закріплення результатів огляду місця події є протоколювання, до якого пред'являється низка процесуальних і тактичних вимог. Незважаючи на важливість протоколу огляду місця події для своєчасного та повного розслідування кримінальних проваджень, протоколювання не завжди здійснюється на достатньому фаховому рівні. Нерідко нехтування посадовими особами, уповноваженими на проведення огляду місця події, процесуальними вимогами, тактичними прийомами і методами фіксації ходу та результатів цієї слідчої дії призводить до неповноти або необ'єктивності фіксації фактичних даних, порушення стійкої системи доказів у кримінальному провадженні [1, с. 3].

Результативність розслідування кримінальних проваджень великою мірою залежить від використання спеціальних знань та безпосередньої участі спеціаліста під час проведення слідчих (розшукових) дій, регламентовано в ч. 3 ст. 237 КПК України

[2, с. 529]. Крім того, допомога спеціаліста може стосуватися підбору і вивчення спеціальної літератури (наприклад, за напрямами іконопису, біблійних сюжетів і т.п.), попереднього вивчення окремих об'єктів.

У юридичній літературі питання фіксації результатів слідчих дій були предметом досліджень таких вітчизняних науковців, як В.Д. Басай, І.М. Бацько, В.П. Бахін, П.Д. Біленчук, В.І. Бояров, В.І. Гончаренко, В.Г. Гончаренко, Н.І. Клименко, В.О. Комаха, В.О. Коновалова, В.С. Кузьмічов, Є.Д. Лук'янчиков, В.Т. Маляренко, М.В. Салтевський, М.Ф. Сокиран, В.Ю. Шепітько та ін., а також зарубіжних, серед яких О.Я. Баєв, Р.С. Белкін, М.Б. Вандер, А.І. Вінберг, О.О. Ейсман, Л.М. Карнеева, І.Ф. Крилов, А.А. Леві, М.О. Селіванов, С.А. Шейфер, М.П. Яблоков та ін. У їх працях, в основному, розглядаються процесуальні вимоги до фіксації огляду місця події, їх методи та способи, окремі рекомендації щодо закріплення слідів залежно від виду злочину та способу його вчинення тощо.

Незважаючи на наявність значної кількості наукових праць, присвячених фіксації результатів слідчих дій, комплексне кримінально-процесуальне і криміналістичне дослідження проблем фіксації результатів огляду місця події призолинних посяганнях на предмети релігійного культу не проводилося. У зв'язку з цим, недостатньо дослідженими залишаються тактичні особливості протоколювання огляду місця події та застосування додаткових методів

фіксації: фотографування, відеозапису, кінозйомки.

Вказані обставини зумовлюють актуальність дослідження. Крім того, особливості актуальності набувають проблемні питання процесуальної фіксації результатів огляду місця події при злочинних посяганнях на предмети релігійного культу.

Метою дослідження є розробка комплексного теоретичного та прикладного підходу до проблем протокольної і додаткової фіксації результатів огляду місця події при злочинних посяганнях на предмети релігійного культу, спрямованих на підвищення ефективності та якості науки криміналістики та кримінального процесу.

Результати огляду місця події детально фіксуються за допомогою основного засобу фіксації (протоколу) і додаткових (фото-, відеозйомки, схем, планів, креслень іт.п.).

У протоколі слід точно фіксувати найменування речей і предметів. Слідчий, який не знайомий зі специфікою термінів, які використовуються в християнстві, зіштовхується з великими складнощами при складанні процесуальних документів. Тому при скрутні завжди потрібно консультиватися зі священником або з іншою особою, яка бере участь в огляді та володіє спеціальними знаннями в цій області. Для цього в ході огляду рекомендується робити чорнові записи, на підставі яких і складають протокол.

У той же час не треба перевантажувати протокол термінами, які ускладнюють сприйняття інформації, закладеної в протоколі. Застосовувати специфічні слова і словосполучення допустимо в наступних випадках:

- якщо вони знайомі багатьом особам і їх застосування не потребує додаткових пояснень (церква, дзвіниця, ікона, хрест, священник, ангел, монастир, біблія і т.д.);

- слова ці не поширені, але можна поруч у дужках стисло їх пояснити. Наприклад, зовнішні поля ікони оточені осипом (тонкою смугою) яскраво червоного кольору. Застосування і пояснення специфічних термінів не займають багато місця, але дозволять правильно позначити поняття і свідчитимуть про рівень ерудованості слідчого;

- без них важко відобразити зміст без додаткового і просторового пояснення. Наприклад, краще зафіксувати, що «на іконі зображені всі дванадцять свята» (дванадцять найважливіших свят), ніж перераховувати назви дванадцяти свят;

- їх заміна спотворює смислове значення. Наприклад, в одному з протоколів огляду слово «іконостас» було замінено на слово «подіум» [3, с. 104];

- їх заміна ображає релігійні почуття громадян. Наприклад: «На іконі зображено по три боженьки... ніби чоловіки» [3];

- порушуються канони, прийняті християнською церквою. Слід звернути особливу увагу на фіксацію назв прибудов, ікон і т.п., так як існують їх канонічні назви, спотворення яких неприпустимо (наприклад: північний боковий вівтар названий (освячений) на честь преподобного Сергія Радонезького);

- опис складається фахівцями (наприклад, при проведенні мистецтвознавчої експертизи) і повинен бути максимально повним і точним [4].

Послідовність опису. При складанні протоколу огляду у слідчого неминуче виникають труднощі при визначенні послідовності опису ходу та результатів огляду. У ході будь-якого огляду місця події слідчий, як правило, неодноразово досліджує обстановку, а в храмі, враховуючи специфіку архітектури і предметів, що знаходяться в ньому, – тим більше; спочатку при загальному огляді, потім – при детальному обстеженні і, нарешті, – на заключному етапі. Тому відображення в протоколі абсолютно всіх дій, що проводяться при огляді, призведе до безсистемності і заплутування викладу.

У протоколі огляду неприпустимо орієнтуватися щодо правої або лівої стіни будівлі. Так як християнський храм завжди будується вівтарем на схід, що істотно полегшує опис об'єктів відносно сторін світу. Аналогічний опис прийнятої в церкві при складанні інвентаризаційного опису церковного майна.

Опис необхідно робити послідовно (за годинниковою стрілкою або проти її руху), переходячи від одного об'єкта до іншого,

і вказувати, в першу чергу, його загальні ознаки, а потім часткові.

Місце знаходження окремих предметів потрібно орієнтувати щодо нерухомих і постійних об'єктів. Відстані між предметами і їх розміри обчислюються в метрах, сантиметрах, міліметрах. При описі просторових величин неприпустимо вживання невизначених слів: «біля», «поруч», «приблизно», «недалеко» і т.п.

Так як у внутрішньому устрої храму можна виділити його окремі складові частини, то в протоколі кожен з них бажано описувати окремо, надавати заголовок: а) «паперть», або «зовнішній притвор»; б) «трапеза», або «приміщення внутрішнього притвору»; в) «храмова частина», або «середня частина храму»; г) «північний або південної прибудови»; д) «вівтар», або «головний вівтар». Крім цього, допустимо кожен частину храму додатково розділити на складові елементи. Наприклад, при описі внутрішнього притвору доцільно виділити вхід у дзвіницю і саму дзвіницю, а також хори, свічковий ящик і т.д. При необхідності можна виділяти і описувати окремі предмети: наприклад, сейф, у якому зберігаються найбільш цінні речі; кіот, з якого була викрадена ікона; оклад залишився від ікони і т.д.

Повнота опису і ступінь деталізації ознак. У протоколі має бути повно і правильно описана обстановка місця події: положення та ознаки предметів, сліди, що мають (на думку слідчого) ставлення до досліджуваної події. При виявленні окладу без ікони чи пустот (вікон) в іконостасі, кіоті, рамі необхідно виміряти і зафіксувати їх внутрішні розміри (довжину, ширину, а також глибину). При цьому важливо вказати, який розмір є довжиною, а який – висотою, тому що розташування сюжету на іконі може бути як горизонтальним, так і вертикальним. Ці дані допоможуть приблизно, а іноді і точно визначити розміри викраденої ікони.

Ступінь деталізації опису слідів і предметів у протоколі залежить, у першу чергу, від того, чи залишаються об'єкти на місці події або підлягають вилученню. Об'єкти, які не вилучаються з місця події, описують-

ся з тим ступенем деталізації, яка, на думку слідчого (або спеціаліста, який надає допомогу), буде мати значення для справи. Але в кожному разі в протоколі обов'язково фіксуються індивідуальні ознаки, що характеризують вилучений об'єкт, щоб у подальшому мати можливість відрізнити його від інших предметів, схожих на нього.

Об'єктивність відображеної інформації. Протокол повинен точно відображати ту інформацію, яка була сприйнята в процесі огляду. У осіб, які читають протокол, але не були присутніми під час огляду і не сприймали конкретні об'єкти, має скластися об'єктивне уявлення про описані в ньому факти. Слідчий повинен вносити в протокол тільки такі ознаки, властивості і стан об'єктів, які однаково сприймаються всіма учасниками огляду.

Ніякі висновки в протоколі не допустимі. Наприклад, не можна робити висновок: «золотий віночок на іконі «Спас Нерукотворний» усипаний діамантами», тому для подібних заяв необхідні спеціальні знання, або висновок про те, що «злочинець проник у храм через приміщення дзвіниці». Не можна вказувати в протоколі, що «викрадена з кіота ікона мала розміри 50 × 45 × 2 см». В останньому випадку потрібно тільки зафіксувати внутрішні розміри кіота, так як ікона могла бути і меншого розміру. У тих випадках, коли ознаки і властивості об'єктів, що оглядаються викликають сумнів, описувати їх потрібно дуже обережно. Наприклад, описуючи хрест, не слід вказувати, що він позолочений або посріблений. Потрібно зафіксувати, що хрест з металу золотистого або сріблястого кольору, додатково можна конкретизувати відтінок як світло-золотистий або темно-сріблястий [5].

Коли виникають труднощі у визначенні та характеристиці форми предмета або сліду, допустимо використовувати порівняння, наприклад: дарохранительниця виконана у вигляді маленької церкви; верхня частина кадила оформлена у вигляді покрівлі храму; дискос нагадує невелике кругле блюдо з плоским широким краєм, знизу у якого прикріплена широка кругла підставка менших розмірів і т.п. Не можна описувати ознаки предметів, їх місцезнахо-

дження з чітких слів (наприклад, інформацію про викрадену ікону зі слів священнослужителів або членів парафіяльної ради), тому що відповідно до ст. 104 КПК України опис у протоколі огляду проводиться «в тому вигляді, у якому знайдене спостерігалось в останній момент огляду». На жаль, в протоколі огляду можна зустріти такі формулювання, які порушують основний принцип безпосередності сприйняття при огляді. Наприклад: на північній стороні бічного (південного) бокового вітваря знаходиться кіот, з якого, за поясненням настоятеля храму, викрадена ікона розмірами 57 × 43 × 2,5 см в срібному окладі «Воскресіння Христове» з дванадцятьма святами. Подібна інформація повинна бути зафіксована в протоколі допиту.

У протоколі огляду фіксуються лише заяви учасників огляду, що стосуються дій особи, яка проводить огляд, правильності складання протоколу, а також думку спеціаліста (до питань, що входять у його компетенцію), якщо воно розходиться з точкою зору слідчого. При цьому фіксацію кожного зауваження необхідно починати з вказівки того, кому воно належить «зі слів...» і для зручності сприйняття бажано його виділяти окремим абзацом. Попередні висновки фахівця (наприклад, про час написання ікони) у протоколі не наводяться.

Для полегшення процесу огляду та опису в протоколі рекомендується складати: а) докладні чернетки, які дозволять уникнути повторень, помилок, дублювання термінів і виправлень; б) схеми території, прилеглої до будівлі храму, інтер'єру храму, а при необхідності – і окремо вітваря, іконостасу і т.п.

Протокол небажано складати паралельно з оглядом, так як специфіка місця події (структура храму, необхідність застосування спеціальної термінології тощо) призводить до безсистемного і непослідовного опису. Тому протокол доцільно оформляти відразу після заключної стадії огляду і безпосередньо на місці події, щоб при необхідності була можливість ще раз подивитися і доповнити відсутню інформацію, уточнити термінологію [6].

Якщо в складеному протоколі пропущена якась важлива деталь, то її можна за-

повнити доповненням у кінці протоколу, який посвідчується підписами всіх учасників огляду.

Зміст описової частини. Дана частина протоколу є його основною частиною, у якій повинні знайти відображення об'єктивні дані безпосереднього сприйняття слідчим обстановки місця події, ходу і результатів огляду. Можна запропонувати приблизну послідовність опису:

1. Загальна характеристика місця події на відкритій місцевості:

а) ділянка місцевості (особливості рельєфу, ґрунту, рослинності) і територіальне розташування на ній будівлі храму щодо вулиць, будівель; межі його території;

б) господарські споруди і їх розташування відносно храму.

2. Особливості будівлі із зовнішнього боку, що дають про нього загальне уявлення. Повнота огляду і зовнішнього опису храму в протоколі залежать від специфіки вчиненого злочину, характеру пошкоджень і ряду інших обставин, пов'язаних з ним. Тому в протоколі фіксується саме та сукупність ознак, що характеризують будівлю храму, яка необхідна в кожному конкретному разі:

а) форма заснування храму (наприклад, у вигляді хреста, довгастого корабля);

б) матеріал, з якого виконано будівлю (дерево, камінь, цегла); колір і т.д. Наприклад: храм знизу доверху кам'яний, або: з блоків білого каменю, або: кладка стін основної частини будівлі виконана з білого каменю, а окремі частини з дрібною цегли; зовні храм має червоно – біле забарвлення і т.п.;

в) куди виходять фасади будівлі і при необхідності – їх особливості. Наприклад: кожен фасад собору розчленований вертикально тонкими лопатками таким чином, що виділені середні ділення піднімаються вище, у той час як бічні, будучи однаковими, утворюють своєрідну опрау; середина стіни південного фасаду прикрашена орнаментальним теракотовим поясом, утворюючим облямівку;

г) наявність і характеристика наступних архітектурних елементів:

• цоколь, подклет (нижній поверх храму). Наприклад: храм стоїть на високому

арочному подклеті; тераса подклета піднята на аркадах; храм підперезаний парапетом арочного подклета, то виступаючим вперед, то відходить назад;

- апсида – її розташування, форма, розмір. Наприклад: до східної сторони будівлі примикає низька апсида, рівна за обсягом половині самого храму;

- двері – їх кількість, розташування і оформлення. Наявність порталів;

- вікна – їх кількість; розміри (великі, малі); система розташування; конфігурація (наприклад: парні із стрілчастим завершенням вікна); обрамлення лиштвами, які можуть бути однаковими і різними, їх зовнішній вигляд (наприклад: великі вікна, обрамлені ошатними наличниками); наявність або відсутність ґрат на вікнах (наприклад: на вікнах ковані залізні ґрати чорного кольору);

- сходи – наприклад: плавні сходи ведуть до західного і північного входу, які декоровані порталами, прикрашені білокам'яним різьбленням орнаментального мотиву або: у верхній храм з двох сторін паперті ведуть двоє кам'яних сходів і на наступному поверсі з'єднуються в одну загальну, широку гранітну сходику;

- лоджії, галереї – наприклад: західний фасад має вхідну лоджію, а північний, що виходить на Соборну площу, – аркадну галерею; храм оточений критим обходом (галереєю) зі сходами, спускаються вздовж апсиди вівтаря;

- закомари – їх кількість, розташування, особливості завершення верхньої частини. Наприклад: плавні однакові півкруги трьох закомар завершені фронтонами;

- кокошники – кількість рядів (ярусів) і кокошників в кожному ряді; їх розміри; форма. Наприклад, собор завершується багатоярусними кокошниками з декоративними деталями у їх завершенні; у верхній частині будівлі розташовані три ряди кілеводних кокошників, різних за розмірами; верхня частина являє собою високу піраміду, що складається з трьох ярусів кілеводних кокошників. Піднімаючись вгору, вони зменшуються в кожному ряді в розмірі, але не в кількості;

- барабан (світловий) – його форма, на-

явність вікон. Наприклад: світловий циліндричний барабан критий порівняно низьким куполом;

- глави (купол) – їх кількість; форма (купольна, луковична, шоломоподібна); взаєморозташування; розмір; матеріал (керамічна черепиця, дерев'яний леміш, метал); колір; особливості фарбування, покриття сусальним золотом і розпису. Наприклад, будівлю вінчає невелика шоломоподібна глава, покрита металом золотистого кольору; храм вінчається дев'ятьма різнобарвними фігурними банями милуковичної форми; могутнє п'ятиглав'я золотистого кольору зрушено на схід і приховує вівтар;

- хрести – кількість, форма, розмір, колір. Наприклад, верхня частина храму завершується п'ятьма главами і ажурними хрестами золотистого кольору у вигляді якоря; низький купол увінчаний восьми кінцевим хрестом золотистого кольору.

д) можливі шляхи проникнення злочинців – підходи до храму (дороги, стежки, проломи);

е) сліди злочину, що знаходяться на прилеглий території зовнішній стороні будівлі (біля входу на паперті, біля вікон і т.п.).

3. Обстановка безпосередньо на місці події в будівлі храму. Найбільш оптимальна послідовність опису всередині храму – від входу, через який імовірно проник злочинець, в напрямку того місця, де знаходиться об'єкт посягання. Якщо явних ознак проникнення немає, то опис доцільно вести від західного входу до вівтаря. У протоколі огляду необхідно зафіксувати:

- особливості внутрішньої архітектури будівлі та взаєморозташування трапези, храмової частини, вівтаря, сходів на хори і в дзвіницю і т.д. Наприклад, інтер'єр храму просторий, світлий, що поєднує живопис, ліпнину і позолочену різьбу по дереву. У північно – західному і південно – західному кутах розташовані вікна, що з'єднуються один з одним за допомогою своїх внутрішніх відкосів. Усередині храму є чотири колони, що несуть склепіння і світловий барабан. Дві колони приховані за іконостасом. Дві ж інші, із західного боку, – несуть хори. По обидва боки дверей західного входу –

кручені чавунні сходи на хори. Стеля прикрашена п'ятьма картинами, в проміжках між якими виконані ліпні розетки;

- кількість прибудов (вівтарів) в храмі і їх точну канонічну назву. Наприклад: У храмі є три прибудови: головний - в ім'я Живоначальної Трійці, північний – в ім'я зачаття святої праведної Анни і південний – в ім'я преподобного Алексія, чоловіка Божого; у північній галереї храму розташований приділ на честь святого князя Данила;

4. Детальний опис об'єктів, які ймовірно мають значення для розслідування кримінального провадження. Це можуть бути:

- об'єкти, пошкоджені злочинцем (розбите скло; зламані двері, сейф; зруйнований кіот, відділений оклад);

- предмети, на поверхні яких (скло вікон кіотів, судинах іт.п.) залишилися сліди злочинця (рук, ніг, знарядь злону, плями крові, слини тощо);

- предмети і речі, типові для храму, але розташування і стан яких змінено у процесі вчинення злочину (зсунуті з постійних місць кіоти; розкидані предмети церковного начиння; залишені відкритими двері, що ведуть у вівтар тощо);

- усвідомлено залишені або загублені злочинцем знаряддя злону, частини одягу та особисті речі, записки іт.п.

При описі іконостасу необхідно відобразити:

- його форму;

- матеріал, з якого він виконаний (мармур, тверде дерево, деревоволокниста або деревостружкова плита тощо). Наприклад: іконостас виконаний у вигляді білокам'яної вівтарної перешкоди; зворотній бік іконостасу - дерево, пофарбоване під жовтий мармур;

- прикраси – ліпнина, різьба (з рослинно-символічними мотивами, переважно винограду і виноградної лози, пальмовими і кедровими гілками), позолота і т.п.;

- кількість ярусів (чинів, рядів) і їх назва. Наприклад: іконостас складається з місцевого, деісусного і пророчого ярусів. Над Царськими вратами розміщений ярус ікон дванадесятих свят;

- кількість і розміри ікон у кожному ярусі іконостасу, наявність порожніх вікон. Наприклад, у двох верхніх ярусах іконо-

стас у місці розташування ікон затягнутий однотонною парчею золотистого кольору;

- кількість і характеристика дверей в іконостасі; наявність, види і стан замикаючих пристосувань на них.

При описі вівтарної частини храму необхідно зафіксувати:

- архітектурні особливості;

- розміщення основних об'єктів у вівтарі (престолу, жертовника і ризниці) та їх ознаки. Наприклад: головний престол виготовлений з металу сріблястого кольору із золотистим рельєфним зображенням Ісуса Христа. Престол весь прикрашений численним самоцвітним камінням і охороняється з усіх боків товстим і прозорим склом;

- наявність, порядок розташування і ознаки предметів культу, використовуваних при богослужінні.

5. Фіксація «негативних обставин», тобто ознак можливого інсценування злочину за допомогою слідів:

- яких не повинно бути в реальності даної події;

- які не виявлені, але повинні бути;

- стан яких не відповідає тому, в якому вони повинні перебувати.

6. Способи виявлення, фіксації і вилучення об'єктів і слідів, а також технічні засоби, прийоми, що застосовувалися при огляді, і результати (ч.4ст.107 КПК України).

У заключній частині протоколу перераховуються всі вилучені з місця події предмети, вказується, якою печаткою вони опечатуються і куди направляються після огляду.

Вилученню підлягають:

- всі передбачувані сліди злочину – рук, ніг, плями крові, слини злочинця; металева тирса, пил осівший при зломі перешкоди; мікроволокна; предмети, імовірно загублені або залишені злочинцем (наприклад, недопалки, так як їх виявлення в храмі зазвичай пов'язане з їх приналежністю стороннім особам); знаряддя злону і т.п.;

- частини від викрадених предметів (застібки від окладу Євангелія, деталі окладу ікони, що випали з оправки камені і т.п.). Якщо виявлені кинуті кіоти, необхідно, крім вилучення слідів рук, «обережно про-

АНОТАЦІЯ

У статті розглянуто особливості фіксації процесу і результатів огляду місця події при злочинних посяганнях на предмети релігійного культу, надано тактичні особливості протоколювання речей і предметів.

SUMMARY

This paper deals with the peculiarities of the process and results of fixation spot observations during a criminal assault on the objects of worship, provided tactical features record things and objects.

терти ватним тампоном внутрішні поверхні кіотів і ретельно упакувати тампони. Робиться це з метою подальшого експертного дослідження часток металу, наявних на кіоті і на виявленій або вилученій іконі. Такі дослідження дають можливість визначити, з якого металу виготовлений оклад ікони, і при необхідності викрити злочинця, якщо він стверджує, що оклад був, наприклад, з «простого» білого металу» [3, с. 143].

У храмі не можна вилучати сліди в натуральному вигляді, тобто разом з об'єктом-носієм, у наступних випадках:

- якщо це пов'язано з руйнуванням кіотів, іконостасів, ліпнини і т.п.;
- якщо сліди знаходяться на священних горнятах і об'єктах, що не підлягають вилученню, так як їх відсутність призведе до неможливості виконання релігійних обрядів. Якщо виникає необхідність вилучити речовий доказ, то це робиться з дозволу (благословення) настоятеля.

Додаткові засоби фіксації. Застосування додаткових засобів фіксації надає велику допомогу слідчому як при складанні протоколу, так і при подальшому розслідуванні кримінального провадження. Вони здійснюються:

- способами фотографування та відеозапису обстановки місця події;
- за допомогою графічних способів фіксації – креслень, схем, планів (площинні, розгорнуті) як самого храму (в цілому або його частин), так і прилеглої території з прибудовами, зламаної перешкоди і замальовки особливостей слідів, виявлених на місці події. На схемі внутрішнього храму необхідно показати його складові частини (паперть, притвор, вівтар), кількість і розташування прибудов, культових предме-

тів, місця злому і вилучення викрадених об'єктів [7, с. 29-30].

Література:

1. Скільська Л. Д. Кримінально-процесуальні та тактико-криміналістичні особливості фіксації результатів огляду місця події : автореф. дис...канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 / Любов Дмитрівна Скільська. – Київ, 2010. – 23 с.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / за заг. ред. професорів-В. Г. Гончаренка, В. Т. Нора, М. Є. Шумила. – К. : Юстініан, 2012.
3. Резван А.П. Правовые и криминалистические проблемы борьбы с хищениями предметов, имеющих особую ценность. – Волгоград: ВЮИ МВД России, 2000.
4. Первушин В. М. Расследование краж предметов антиквариата [Текст] : Пособие / В. М. Первушин ; ред. А. И. Гуров ; общ. ред. В. П. Сальников ; Санкт-Петербургский ун-т, МВД России. Всероссийский НИИ, Академия права, экономики и безопасности жизнедеятельности. - СПб. : Лексикон ; СПб. : Фонд «Университет», 2001. - 134 с.
5. Кулешов В. Православный иконостас и его духовное значение // Православная вера. Саратов, 2000. № 18.
6. Первушин В., Щерба С., Волинский В. Место происхождения — церковь, мечеть, синагога... // Милиция. 1997. № 4.
7. Фіксація проведення слідчих (розшукових) дій у культових спорудах православного віросповідання [Текст] : метод. рек. / [Юсупов В. В., Фурман Я. В., Шатайло Ю. М., Сокиран М. Ф.]. – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2014. – 44 с.